MeÃ° tungumÃ¡l aÃ° vopni Ã Ã?kraÃnu

Sameiginleg yfirstÃ©ttarmenning Ã keisaradÃ¦minu

Eftir fall KÃ¦nugarÃ°s Ã¡ 13. Ã¶ld fÃ©ll stÃ³r hluti Ã¾ess landsvÃ¦Ã°is sem nÃº er Ã?kraÃna undir yfirrÃ¡Ã° PÃ³llands-LitÃ¡ens. Verulegur hluti svÃ¦Ã°isins komst sÃÃ°ar undir stjÃ³rn RÃºssa en Ã¾aÃ° var ekki fyrr en Ã¡ 17. og 18. Ã¶ld sem stÃ¦rstur hluti Ã?kraÃnu lenti undir yfirrÃ¡Ã°um Ã¾eirra. Vestur-Ã?kraÃna var Ã¡fram hluti af austurrÃsk-ungverska keisaradÃ¦minu, og sÃÃ°ar Ã¾eim rÃkjum sem tÃ³ku viÃ° Ã framhaldinu.

Allt fram Ã¡ miÃ°ja 19. Ã¶ld fÃ©ll Ã¾jÃ³Ã°ernisleg sjÃ¡lfsmynd meÃ°al bÃ¦Ã°i menntaÃ°ra RÃºssa og Ã?kraÃnumanna undir sameiginlega yfirstÃ©ttarmenningu. Menning keisaradÃ¦misins Ã¡ 18. og 19. Ã¶ld var eins konar blendingur Ã¾ar sem bÃ¦Ã°i rÃºssneskir og ÃºkraÃnskir menntamenn Ã¡ttu Ã¾Ã¡tt Ã aÃ° mÃ³ta nÃºtÃmarÃºssnesku sem tungumÃ¡l keisaradÃ¦misins. MeÃ° Ã¾vÃ aÃ° hafa vald Ã¡ Ã¾vÃ tungutaki sem mestrar virÃ°ingar naut gÃ¡tu elÃtur jaÃ°arsvÃ¦Ã°anna betur aÃ°lagast heimi valdhafanna. SamhliÃ°a Ã¾vÃ var Ã¾eim frjÃ¡lst aÃ° viÃ°halda eigin hefÃ°um og nota mÃ³Ã°urmÃ¡l sitt Ã¡ â??heimavelliâ??, aÃ° Ã¾vÃ tilskildu aÃ° Ã¾eir vÃ¦ru hollir rÃ©tttrÃºnaÃ°arkirkjunni og keisaraÃ¦ttinni.

Hugmyndir Ã¡ 19. Ã¶ld um rÃºssneska Ã¾jÃ³Ã°areiningu

RÃºssneskir menntamenn Ã¡ 19. Ã¶ld sem Ã¾ekktu stefnur og strauma Ã EvrÃ³pu voru innblÃ¡snir af hugmyndum meÃ°al Breta, Frakka og Ã?jÃ³Ã°verja og tÃ¶ldu aÃ° Ã¾jÃ³Ã°leg samstaÃ°a og eining vÃ¦ri forsenda Ã¾ess aÃ° keisaraveldiÃ° stÃ¦Ã°i sterkt. Til aÃ° geta keppt viÃ° hin nÃ½lenduveldin yrÃ°i RÃºssland aÃ° mynda trausta Ã¾jÃ³Ã°areiningu sem samanstÃ¦Ã°i af rÃ©tttrÃºuÃ°um Austur-SlÃ¶vum.

Ã?fugt viÃ° RÃºssland viÃ°urkenndi HabsborgaraveldiÃ° Ã?kraÃnumenn sem sÃ©rstaka Ã¾jÃ³Ã°, og Ã¡ seinni hluta 19. aldar voru Ã½mis ÃºkraÃnsk fÃ©lÃ¶g stofnuÃ° Ã¾ar og ÃºkraÃnska var kennd Ã skÃ³lum. Ã?etta leiddi til Ã¾ess aÃ° Ã RÃºsslandi var fariÃ° aÃ° ÃºtmÃ¡la PÃ³lverja og AusturrÃ-kismenn sem Ã¦singamenn og forsprakka â??samsÃ¦risins Ãºr vestriâ??; Ã¾arna vÃ¦ru Ã¡ ferÃ°inni Ã³vinir RÃºsslands sem hefÃ°u â??bÃºiÃ° tilâ?? ÃºkraÃnska Ã¾jÃ³Ã°ernishyggju Ã Ã¾vÃ skyni aÃ° grafa undan rÃºssneskri Ã¾jÃ³Ã°areiningu. RÃºssneskir Ã¾jÃ³Ã°ernissinnar hvÃ¶ttu til strangari aÃ°gerÃ°a gegn Ã¶llu sem var ÃºkraÃnskt og hÃ©ldu Ã¾vÃ fram aÃ° ef Ã?kraÃnumenn myndu ekki aÃ°lagast herraÃ¾jÃ³Ã°inni vÃ¦ri hÃ¦tta Ã¡ aÃ° RÃºssland drÃ¦gist aftur Ãºr Frakklandi og Bretlandi; Ã?Ã½skaland yrÃ°i Ã¾annig forystuÃ¾jÃ³Ã°in meÃ°an RÃºssland stÃ¦Ã°i Ã sÃ¶mu sporum og hin hnignandi veldi Habsborgara og OttÃ³mana, vegna Ã¾ess aÃ° sterkan Ã¾jÃ³Ã°arkjarna skorti.

SÃº hugmynd festi rÃ¦tur Ã sjÃ¡lfsskynjun RÃºssa aÃ° Ã¾aÃ° vÃ¦ru landrÃ¡Ã° gegn rÃºssnesku Ã¾jÃ³Ã°inni aÃ° gera rÃ¡Ã° fyrir aÃ° til vÃ¦ri sÃ©rstÃ¶k ÃºkraÃnsk Ã¾jÃ³Ã°arsjÃ¡lfsmynd. Ef einhver kotbÃ³ndi talaÃ°i ÃºkraÃnsku mÃ¡tti svo sem lÃta svo Ã¡ aÃ° Ã¾ar fÃ¦ri einfaldlega frumstÃ¦Ã°ur og Ã³menntaÃ°ur RÃºssi en Ã¶Ã°ru mÃ¡li gegndi ef menntamaÃ°ur talaÃ°i ÃºkraÃnsku. SÃ¡ yrÃ°i Ã¡vallt Ã¡litinn svikari.

Enda Ã¾Ã³tt Ã?kraÃnumenn vÃ¦ru yfir 90% ÃbÃºanna Ã Ã?kraÃnu var slÃ¡andi hve lÃtiÃ° bar Ã¡ Ã¾eim og Ã¾eirra tungumÃ¡li Ã borgum og bÃ¦jum. Ã?kraÃnumenn voru Ã raun lÃtt sÃ½nilegir â?? eins og Ã¾Ã¶gull meirihluti Ã¡n aÃ°gangs aÃ° hinu opinbera rÃ½mi.

RÃºssneska heldur stÃ¶Ã°u sinni Ã¡ tÃma kommÃºnismans

FebrÃºarbyltingin 1917 valdefldi ÃbÃºana til aÃ° taka stjÃ³rnkerfiÃ° Ã sÃnar hendur. Ã?kraÃnskir bÃ¦ndur Ã hermannabÃºningum streymdu inn Ã borgirnar. Ekki leiÃ° Ã¡ lÃ¶ngu uns tungumÃ¡l Ã¾eirra hafÃ°i fundiÃ° sÃ©r leiÃ° inn Ã alla Ã¾Ã¦tti Ã¾jÃ³Ã°lÃfsins, Ã¾ar Ã¡ meÃ°al Ã fjÃ¶lmiÃ°lum, menntakerfinu, hernum og Ã opinberri stjÃ³rnsÃ½slu. Talsmenn ÃºkraÃnsku hreyfingarinnar reyndu aÃ° koma Ã¾vÃ til skila aÃ° Ã¾eir vÃ¦ru ekki aÃ° sÃ¦kjast eftir Ã¾vÃ aÃ° rÃºssneska hyrfi; Ã¾eir vildu einungis hnekkja hinni einokandi stÃ¶Ã°u sem rÃºssneska naut Ã¡ sviÃ°i Ã¦Ã°ri menningar. Ã?kraÃnska tÃ³k nÃº aÃ° sjÃ¡st Ã hinu opinbera rÃ½mi. Ã?aÃ° kallaÃ°i aftur Ã¡ mÃ³ti strax Ã¡ sterk viÃ°brÃ¶gÃ° og hneykslan meÃ°al hinna rÃ³grÃ³nu stÃ©tta Ã borgum landsins; Ã¾aÃ° eitt aÃ° veita ÃºkraÃnsku Ã¾annig stÃ¶Ã°u nÃºtÃmalegrar tungu fÃ¦li Ã sÃ©r aÃ° rÃºssneskumÃ¦landi fÃ³lk, sem byggi innan um aÃ°ra hÃ³pa Ã¡ jaÃ°arsvÃ¦Ã°um heimsveldisins, myndi missa sitt einkatilkall til Ã¾eirra gilda sem tengdust nÃºtÃma og siÃ°menningu. RÃºssneska hÃ©lt Ã¾vÃ stÃ¶Ã°u sinni sem tungumÃ¡l framfara og menningar.

Ã• StalÃnstÃmanum voru rithÃ¶fundar, listamenn og vÃsindamenn teknir af lÃfi Ã hrÃ¶nnum Ã¾annig aÃ° Ã?kraÃnumenn urÃ°u enn og aftur Ã¡n eigin menntamannaelÃtu sem vÃ¦ri fÃ¦r um aÃ° tjÃ¡ sameiginlega sjÃ¡lfsmynd Ã¾eirra. Ã?kraÃnsku var Ã½tt til hliÃ°ar og hÃºn var stimpluÃ° sem tÃ¡kn um pÃ³litÃska Ã³hollustu. Ã?aÃ° varÃ° beinlÃnis varÃºÃ°arrÃ¡Ã°stÃ¶fun hjÃ¡ fÃ³lki aÃ° tala heldur rÃºssnesku til aÃ° forÃ°ast Ã¡sakanir um Ã¾jÃ³Ã°ernishyggju. Eftir aÃ° KrÃºstsjef hafÃ°i fordÃ¦mt stalÃ-nismann Ã¡riÃ° 1956 Ã¶Ã°luÃ°ust Ã¾eir Ã¾egnar sem ekki voru RÃºssar meira svigrÃºm en Ã¡Ã°ur til tjÃ¡ningar Ã¡ sviÃ°i mÃ¡ls og menningar. En pendÃºllinn sveiflaÃ°ist til baka Ã¡ tÃma BrÃ©snefs Ã¾egar aftur var markvisst Ã½tt undir rÃºssnesku Ã¡ Ã¶llum sviÃ°um opinbers lÃfs Ã SovÃ©trÃkjunum. RÃºssneska sat Ã³tvÃrÃ¦tt Ã fyrsta sÃ¦ti en ÃºkraÃnska fÃ©ll neÃ°ar og var eiginlega flokkuÃ° sem einhvers konar furÃ°uverk sem mÃ¦tti skoÃ°a Ãºt frÃ¡ Ã¾jÃ³Ã°frÃ¦Ã°ilegu sjÃ³narhorni. SÃfellt fleiri Ã?kraÃnumenn sÃ¶gÃ°u skiliÃ° viÃ° Ã¾jÃ³Ã°tungu sÃna sem var hÃ¶fÃ° til merkis um lÃ¡gt menningarstig og hindraÃ°i fÃ³lk Ã aÃ° komast Ã¡fram Ã samfÃ©laginu. Meira aÃ° segja eftir aÃ° Ã?kraÃna hafÃ°i Ã¶Ã°last sjÃ¡lfstÃ¦Ã°i Ã¡riÃ° 1991 var Ã¾aÃ° fÃ³lki til trafala aÃ° tala ÃºkraÃnsku, eina opinbera mÃ¡liÃ° Ã landinu, en rÃºssneska hÃ©lt Ã¡fram aÃ° vera lykillinn aÃ° fÃ©lagslegum hreyfanleika.

SjÃ¡lfstÃ¦Ã° Ã?kraÃna gagnvart hugmyndum PÃºtÃns um rÃºssneskumÃ¦landi â??Ã¾jÃ³Ã°â?? utan viÃ°urkenndra landamÃ¦ra RÃºsslands

StjÃ³rnmÃ¡laÃ¶fl Ã Ã?kraÃnu hliÃ°holl RÃºssum fengu samÃ¾ykkt lÃ¶g, Ã¡riÃ° 2012, sem Ã orÃ°i kveÃ°nu var Ã¦tlaÃ° aÃ° vernda minnihlutatungumÃ¡l â?? en Ã¾egar veriÃ° var aÃ° afla stuÃ°nings viÃ° lÃ¶ggjÃ¶fina kom samt berlega Ã ljÃ³s aÃ° Ã¡herslan var lÃ¶gÃ° Ã¡ â??verndun rÃºssneskrar tunguâ??. TungumÃ¡lin urÃ°u aÃ° erfiÃ°u pÃ³litÃsku vandamÃ¡li fyrst og fremst vegna Ã¾ess aÃ° RÃºssland PÃºtÃns gerÃ°i meinta â??verndun rÃºssneskrar tungu og Ã¾eirra sem hana talaâ?? aÃ° vopni sÃnu Ã stjÃ³rnmÃ¡labarÃ¡ttunni. MeÃ° Ã¾vÃ aÃ° halda Ã¡ lofti hugtakinu â??hinn rÃºssneski heimurâ??, og vinna aÃ° Ã¾vÃ aÃ° Ã¾rÃ³a og efla hollustu viÃ° Kreml meÃ°al rÃºssneskumÃ¦landi Ã-bÃºa nÃ¡lÃ¦gra landa, var RÃºssland Ã reynd aÃ° freista Ã¾ess aÃ° bÃºa til rÃºssneskumÃ¦landi â??Ã¾jÃ³Ã°â?? sem nÃ¦Ã°i Ãºt fyrir landamÃ¦ri RÃºsslands eins og Ã¾au eru viÃ°urkennd alÃ¾jÃ³Ã°lega. MeÃ° Ã¾vÃ aÃ° halda Ã¾vÃ fram aÃ° ekki vÃ¦ri fullt samrÃ¦mi milli annars vegar rÃºssneskrar Ã¾jÃ³Ã°ar og hins vegar RÃºsslands Ã pÃ³litÃskum skilningi kynti PÃºtÃn undir Ã¾jÃ³Ã°ernismetingi og tilgangurinn var aÃ° blÃ¡sa nÃ½ju lÃfi Ã hugmyndina um slÃkt samrÃ¦mi.

PÃºtÃn virÃ°ist leggja Ã¾aÃ° aÃ° jÃ¶fnu aÃ° vera rÃºssneskumÃ¦landi og aÃ° vera RÃºssi, hollur Kreml. Hins vegar er ekki til neitt sem heitir rÃºssneskumÃ¦landi dÃaspora meÃ° sameiginlega sjÃ¡lfsmynd. Ã?Ã³tt til sÃ©u einstaklingar utan RÃºsslands sem tala aÃ°allega rÃºssnesku er rangt aÃ° tala um Ã¾Ã¡ sem einn samstÃ¦Ã°an hÃ³p, hvaÃ° Ã¾Ã¡ aÃ° ganga Ãºt frÃ¡ Ã¾vÃ aÃ° Ã¾eir lÃti Ã¡ RÃºssland sem heimaland sitt. Kannanir sem gerÃ°ar voru Ã¡ Ã¶Ã°rum Ã¡ratug Ã¾essarar aldar sÃ½ndu aÃ° hjÃ¡ Ã¾eim sem dagsdaglega tala mestmegnis rÃºssnesku skipti tungumÃ¡lasjÃ¡lfsmyndin miklu minna mÃ¡li en sjÃ¡lfsmynd Ã¾eirra sem borgara Ã samfÃ©laginu.

Ã• ljÃ³si andÃºkraÃnskrar orÃ°rÃ¦Ã°u Ã rÃºssneskum fjÃ¶lmiÃ°lum Ã¡kvÃ¡Ã°u Ãºkraænsk stjÃ³rnvÃ¶ld aÃ° hverfa frÃ¡ Ã¾eirri stefnu aÃ° hafa tiltÃ¶lulega lÃtil afskipti af tungumÃ¡lunum. Ã•riÃ° 2018 samÃ¾ykkti Ã¾ingiÃ° lÃ¶g sem krefjast Ã¾ess aÃ° Ãºkraænska sÃ© notuÃ° Ã¡ flestum sviÃ°um hins opinbera lÃfs. LÃ¶gin skylda embÃ¦ttismenn og aÃ°ra Ã opinbera geiranum til aÃ° kunna Ãºkraænsku og nota hana Ã samskiptum viÃ° fÃ³lk. Ã?kraÃnska varÃ° aÃ° skyldufagi Ã skÃ³lum.

SjÃ¡lfsmyndir, mÃ¡lhegÃ°un og fordÃ³mar Ã¡ strÃÃ°stÃmum

Enda Ã¾Ã³tt hernaÃ°arÃ¡rÃ¡s RÃºssa Ã¡riÃ° 2014 hafi styrkt Ãºkraænska sjÃ¡lfsmynd leiddi hÃºn ekki endilega til breytinga Ã¡ mÃ¡lhegÃ°un. Margir ÃbÃºar notuÃ°u bÃ¦Ã°i Ãºkraænsku og rÃºssnesku Ã daglegu lÃfi, aÃ° Ã³gleymdum Ã¾eim sem tala blandaÃ° mÃ¡lafbrigÃ°i (Ã¾aÃ° kallast *sÃºrzjyk*). En innrÃ¡sin 2022 breytti stÃ¶Ã°unni: Bein tengsl milli tungumÃ¡ls og Ã¾jÃ³Ã°erniskenndar styrkjast Ã¡ kostnaÃ° blandaÃ°ra sjÃ¡lfsmynda. Ã?kraÃnsk sjÃ¡lfsmynd eflist stÃ¶Ã°ugt meÃ°al rÃºssneskumÃ¦landi einstaklinga. Ã?rÃ¡tt fyrir Ã¾essar breytingar verÃ°a stundum Ã¡rekstrar Ã¾ar sem ÃºkraænskumÃ¦landi ÃbÃºar Ã borgum fjarri vÃglÃnunni eiga Ã¾aÃ° til aÃ° Ã¡fellast fÃ³lk sem talar rÃºssnesku og hefur lifaÃ° af sprengjuÃ¡rÃ¡sir, og saka Ã¾aÃ° um skort Ã¡ fÃ¶Ã°urlandsÃ¡st. Svo virÃ°ist sem tungumÃ¡lsfordÃ³marnir hafi snÃºist viÃ°.

Sumir taka meÃ°vitaÃ°a Ã¡kvÃ¶rÃ°un um aÃ° nota eingÃ¶ngu Ãºkraænsku. Ã?eim finnst Ã¾aÃ° aÃ° hafna rÃºssneskunni vera Ã¡kveÃ°in leiÃ° til aÃ° koma sÃ©r upp skÃ½rri sjÃ¡lfsmynd Ã¾ar sem ekki gÃ¦tir mÃ³tsagna eÃ°a togstreitu. Hinir betur menntuÃ°u, meÃ° mikiÃ° fÃ©lagslegt auÃ°magn, fara Ã¾Ã³ gjarna hÃ¦gar Ã sakirnar hvaÃ° Ã¾essi umskipti varÃ°ar. En hina rÃºssneskumÃ¦landi borgara, sem halda fullri tryggÃ° viÃ° Ã?kraÃnu sem rÃki en eiga erfitt meÃ° aÃ° tileinka sÃ©r nÃ½tt mÃ¡l (eÃ°a Ã¡kveÃ°a beinlÃnis aÃ° halda sig viÃ° mÃ³Ã°urmÃ¡l sitt, rÃºssneskuna), skortir hins vegar gÃ³Ã°a fulltrÃºa sem geti veriÃ° mÃ¡lsvarar Ã¾essara sjÃ³narmiÃ°a Ã¡n Ã¾ess aÃ° misnota Ã¾au Ã pÃ³litÃskum tilgangi.

AÃ° lokum

HefÃ°i RÃºssland ekki misnotaÃ° rÃºssneska tungu Ã Ã¾Ã¡gu ÃºtÃ¾enslustefnu sinnar og notfÃ¦rt sÃ©r aÃ° ÃbÃºarnir eru aÃ° hluta til rÃºssneskumÃ¦landi, til aÃ° rÃ©ttlÃ¦ta pÃ³litÃsk og sÃÃ°ar hernaÃ°arleg yfirrÃ¡Ã°, vÃ¦ri spurningin um mismunandi tungumÃ¡l vÃ¦ntanlega miklu minna vandamÃ¡l.

Ã?Ã½Ã°ing Ãºr ensku

Ari PÃ¡ll Kristinsson